

Röstånga Sparbank 1872 – 1997

Det var en gång en sparbank i Röstånga som verkade i 125 år. Dess historia har utförligt dokumenterats i två jubileumsskrifter som utgavs vid 75-årsjubiléet 1947, resp 100 års jubiléet 1972. Men vad hände "de sista ljuva åren" fram till nedläggningen?

med modernare idéer. Men för styrelsen gick det lite väl fort. Det uppstod snart stora samarbetsproblem. Styrelsen gjorde därför ett försök efter två år att lösa konflikten genom lägga ett förslag till huvudmännen att fusionera med Eslövs sparbank. Med rösterna 15 mot 13 röstades förslaget ner av huvudmännen. Förändringsarbetet fortsatte. Bl.a. beviljades lån utan säkerhet vilket vid den tiden var ganska ovanligt. Sparbankens inlåning överfördes till databearbetning och man blev förmodligen den minsta sparbanken i Sverige som infört detta. År 1969 slutade Franzén i Sparbanken sedan han erbjudits en VD-befattning i ett nytt företag. Efterträdare blev Lennart Lundberg.

Styrelsen 1947.

Hugo Olsson

1960-talet

Sparbankens ledande tjänsteman sedan 1940 var Hugo Olsson. Han började redan 1928 som kassör. År 1966 avgick han med pension efter 38 år i banken, och man sökte ny sparbankskamrer. Vid januarisammanträdet 1966 anställdes en ny kamrer. På grund av särskilda omständigheter lämnade han tjänsten i april samma år. En tidigare

Det ljuva 70-talet.

Sparbanken fortsatte på den inslagna vägen, men i ett lugnare tempo. Sålunda kunde man år 1972 fira sitt 100-årsjubileum, med stor fest på Gästgivaregården, samt utgivning av en ny jubileumsskrift. Under 1970-talet präglades Röstånga av en nybyggaranda och en grönavågen-inflyttning, där Sparbanken spelade en central roll. Nu, närmare 50 år senare, framstår den tidens bankverksamhet många gånger idyllisk. Ett exempel:

- Vid denna tid - tro det eller ej -tog sparbanken emot mynt för insättning. Otaliga sparbössor tömdes, speciellt under de s.k. sparbanksvveckorna då man delade ut presenter och bjöd kaffe, saft och kakor. Det stora antalet mynt

förfrågan från kamrer Harry Franzén gjorde, att kontakt togs med honom och efter sammanträffande beslöt styrelsen anställa honom som kamrer för Röstånga Sparbank fr.o.m. 31/7.

Ett nytt kapitel i inte bara Röstånga Sparbanks utan bygdens historia tog sin början.

Under Franzéns ledning genomgår Sparbanken nu en välbehövlig förändring

Kamrerbyte på Röstånga sparbank

I dag tjänstgör kamrer Franzén för sista gången på Röstånga sparbank för att tillträda en V.D.-befattning i ett nytt företag, delvis ägt av Markaryds kommun. Det är inte utan att endel känner vemod vid hans förflyttning. Vi önskar honom lycka till i sin nya befattning.

Sparbankens styrelse har till förordnad kamrer utsett nuvarande assistent Lennart Lundberg.

Kamrer Franzén lämnar Röstånga sparbank

Assistent Lennart Lundberg blir ny kamrer

som togs emot gjorde att man till sist behövde sortera dem i särskilda tygsäckar med sigill f.v.b. med post till Riksbanken. Att anlita någon värdetransport från stan ansågs vara för dyrt. Fastighetens rullebör fick tjäna som transportmedel och med omkring 25 000 kr i mynt gick kamrern ner till Postkontoret där den alltid lika glada postfröken Rut Nilsson tog emot.

- Men även otrevliga saker drabbades man av. Två rån satte naturligtvis spår hos personalen vilket gjorde att man fick införa låst entre. Ett spektakulärt rån genomfördes en gång nattetid, då man lyckades dra ut värdeinkastet med hjälp av kättingar och en bil som drog in i Gästis park.

Strukturomvandlingen börjar.

Bankinspektionens krav på sparbankerna ökade. För att klara av den ökade konkurrensen från affärsbankerna uppmanades särskilt de små sparbankerna att slå sig samman med större sparbanker. Det var därför inte oväntat, att ett antal sparban-ker i Nordvästra Skåne i

**Röstånga
Sparbank**

100 år ung

slutet av 70-talet diskuterade en sammanslagning. Initiativet togs av den största banken Sparbanken i Hel-singborg. Tillsammans med Bjuvs sparbank, Sparbanken i Höganäs, Landskrona Sparbank, Svalövs Sparbank, Teckomatorps Sparbank, Tågarp-Billeberga Sparbank samt Åsbo Sparbank skulle man bilda Sparbanken Västra Skåne. Förslaget röstades igenom i samtliga sparbanker, i Svalöv först efter två omröstningar. I Röstånga var meningarna delade mellan huvudmännen. En intensiv kampanj fördes av motståndarna mot förslaget. Styrelsen var dessutom

inte helt enig, Två ledamöter reserverade sig mot beslutet. De övriga sparbankerna såg med stor oro hur resultatet i Röstånga skulle bli. Om huvudmännen i Röstånga röstade mot förslaget skulle hela fusionen falla.

På huvudmannasammanträdet var stämningen tät. In i det sista försökte motståndarna till förslaget att påverka. Mötet föreslog öppen omröstning, där båda sidornas röster följdes åt. Med endast en rösts marginal beslutades

Huvudmän 1979

Främre raden från vänster: Börje Larsson, Hans Petersson, Sven Sonesson, Lennart Engström, Harry Franzén, Malte Kristiansson, Nils-Folke Andersson, Viking Svensson, Georg Welin.

Andra raden: Sten Nilsson, Eric Lilius, Helga Olsson, Carl Risberg, Arne Pennander, Ann-Marie Håkans-

son, Evy Nilsson, Karl Andersson, Bertil Svensson, Nils Johansson

Tredje raden: Hans Jeppsson, Henning Romberg, Ivan Andersson, Gunnar Nilsson, Bror-Yngve Persson, Nils-Eric Pettersson, Assar Larsson.

Bakre raden: Birgitta Sjöström, Lennart Lundberg, Göran Huss, Sune Ekdahl.

att stödja förslaget om en fusion. Dagen efter hissades en begravningskrans i Sparbankens flaggstång av någon (?) av motståndarna till fusionen.

Bildandet av Sparbanken Västra Skåne år 1980 blev för Röstångas del mycket lyckad. Banken tillfördes kompetens inom företagsområdet, men även på försäkrings- och juristsidan. Som "tack" för att man lyckades få igenom sammanslagningen tillfördes man från den nya banken, utlåningskapacitet utöver sin egen, på ytterligare tre miljoner. Vilket kom väl till pass när bl.a. två låneförfrågningar dök upp.

Ett Sommarland

Kaj Seger, en lärare från en grannkommun, presenterade med skisser och idéer en form av lekland för barn, enligt förebild från Danmark. Att förslaget skulle bli ett bra komplement till Röstånga som turistort såg man klart. Den sökande ingav förtroende och Sparbanken beviljade lån till projektet. Ett stort markarbete förvandlade en "skräpskog" till ett lekparadis. Första året blev en succé med 110 000 besökare. Året därpå satsade man i Skara och Tomelilla med större muskler och besöken i Röstånga halverades. Efter några år tröttnade ägaren på kommunens negativa attityd och sålde. Verksamheten lades ner efter ytterligare några år. De stora markarbeten som man genomförde har kunnat utnyttjas på bästa sätt med nuvarande campingverksamhet.

Ny mataffär

Vid denna tid fanns i Röstånga en mataffär som enligt många mening inte uppfyllde de allmänna krav man kunde ställa på en dagligvaruaffär. Då presenterar en i Röstånga bosatt dam, Maiken Walldov, med erfarenhet som butiksbiträde, en modell av kombinerad mack/matbutik efter ett liknande objekt i Gårdstånga. Den gamla macken och busstationen från 1947 skulle rivas. Kontakt togs med den stora svenska livsmedelskedjan, som helt ställde sig negativ, med hänvisning till att underlaget i Röstånga med omnejd var alltför litet för att bära sig. Trots det negativa beskedet, beviljade banken ansökan då man såg ett stort behov av en modern livsmedelsbutik. Året efter stod den första ICA-Nära butiken klar. Den blev av den stora varukedjan dessutom utsedd till årets butik i sin klass. Ägarinnan fick som belöning följa med den stora livsmedelskedjan på en resa till USA och som enda kvinnliga deltagare vid olika evenemang blev placerad bredvid VD:n. Liksom hon lyckats övertala banken fick hon VD:n med på att bekosta ett efterlängtat

Röstånga Sparbank 1974

tak över bensinpumparna, vilket man tidigare nekat till. Satsningen på en kombinerad mack och livsmedelsaffär blev lyckad och efter ett antal år har butiken byggts ut till nuvarande storlek, till stort gagn för bygden.

Ytterligare fusion

Den nybildade Sparbanken Västra Skåne blev bara 4 år gammal. Fusionsvågen svepte över landet och nu bildades 1984 Sparbanken Skåne med huvudkontor i Malmö. Verksamheten i Röstånga ingick nu i en region med Klippan som huvudort. Ett givande samarbete under många år.

Sparbanksfastigheten

Sparbankens första fastighet uppfördes 1899 till en entreprenadsumma på 17.260 kr. (I dagens penningvärde 1 milj.kr) Byggmästare B. Finberg. Tjugo år senare, 1919, gjordes en påbyggnad av fastigheten till ett anbud av 81.000 kr. Byggmästare var Danielsson & Kronvall. Fastigheten fick nu det utseende som den i stort sett har än idag. Detta var ett för den tiden ett mycket djärvt beslut. Hus med tre våningar var mycket ovanligt på landsbygden. Fastigheten kan i år alltså fira 100 år. Tillsammans med grannen mittemot, Röstånga Gästis, utgör man en stilren entré till samhället för de som kommer norrifrån.

Men de fyra stora lägenheterna var omoderna, men charmiga, med stukatur i taken samt kakelugn. En intensiv bearbetning av den nye

fastighetsförvaltaren i Malmö påbörjades. Efter flera förhandlingar, beslutades om en renovering av lägenheterna, som omvandlades till åtta moderna lägenheter med en- till tre rum och kök. Fastigheten är fortfarande Röstångas enda trevåningshus, tillika med hiss. Entreprenadsumman löd på 6 miljoner kr. Efter påtryckningar från handikapphåll, tillkom en ramp, för att även handikappade fick tillgång till lokalen.

Huvudmän

Som framgått har huvudmännen i Röstånga tagit två mycket strategiska beslut som fick olika konsekvenser för banken. I ett aktiebolag är aktieägarna på bolagsstämman det högsta beslutande organet. I en sparbank är det i stället huvudmännen på sparbanksstämman, som utser styrelsen, godkänner bokslut och vinstdisposition och fattar strategiska beslut. Huvudmän är lokalt valda och är representanter för insättarna. I enlighet med sparbankslagen ska hälften av sparbankens huvudmän utses av kommunfullmäktige inom bankens verksamhetsområde. Andra hälften utses av dem själva för en period av fyra år.

För Röstånga sparbank valde Svalövs kommun 9 huvudmän, Klippans kommun 6 huvudmän samt Eslövs kommun 3 huvudmän. Att vara huvudman var ett stort förtroendeuppdrag. Från början var det enbart en herrklubb som framgår av bilden från 1947 års sammanträde. Enda kvinna är bankens kassörska Hildur Bäckström. Den första kvinnliga huvudmannen valdes in först 1968. Alltså först nästan 100 år efter starten. På den andra bilden från 1972 års sammanträde har en liten men dock förändring skett till det bättre. Det skiljer sig som synes inte enbart i anletsdragen på huvudmännen, utan även i klädseln.

Årsmötet med huvudmännen följdes under alla sparbankens 125 år av ett besök på Röstånga

Personal 1972: Hildur Bäckström, Bengt Johansson, Gun Nilsson, Lennart Lundberg.

Gästis, huvudmannamiddagen. Man samlades i en glänta ovanför Nackarpsdalen och sjöng in våren, varefter man intog en väl tilltagen måltid med dit hörande drycker.

Digitalisering och strukturomvandling

Nedläggning av bankkontor på landsbygden ökade i omfattning under 90-talet. Av sparbankens konkurrenter/kollegor i Röstånga, stängdes Skånska Bankens kontor 1989 samt Föreningsbankens kontor 1991. Sparbanken överlevde till 1997 när man som första sparbank i kommunen stängde efter 125 års verksamhet.

I dagens underbara digitaliserade värld sköter man själv sina affärer i datorn. Varför bry sig om att spara, när du med ett enkelt tryck på mobilen kan få pengar direkt in på kontot? Vist har digitalieringen underlättat våra ekonomiska ärenden. Att den personliga kontakten flyttat några mil från byn spelar för de flesta idag mindre roll. Men kanske saknar några av den äldre generationen den personliga kontakten man hade på det lokala bankkontoret. Men det är en annan historia

Lennart Lundberg

För alla Hemmansegarna inom Röstånga by

Contrabok

med Sparbanken
i Röstånga och fringliggande ort.
No: 1103 3820.

År	Dato	Art	Belopp	Övrigt
1882	Januari 14	Insatt	110	L.S.
	Dec 31	Ränta	- 5 05	
1883		Saldo	115 05	
	Aug 31	Insatt	2	L.S.
	Dec 31	Ränta	5 78	
1884		Saldo	122 83	
	Dec 31	Ränta	6 10	
1885		Saldo	128 93	
1885	Dec 31	Ränta	6 40	
1886		Saldo	135 33	
	Dec 31	ränta	6 84	
1887		Saldo	142 09	
	Dec 15	Insatt	4	öj. H.
	Dec 31	Ränta	6 74	
1888		Saldo	152 86	
	Dec 31	ränta	6 84	
1889		Saldo	157 06	
	Dec 31	ränta	7 15	
1890		Saldo	166 21	
	Dec 31	ränta	7 05	
1891		Saldo	173 86	

Sparbanksbok (Contrabok) från 1882. "För alla Hemmansegarna inom Röstånga by".